

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Posudek oponenta

Autor práce: Klára Krejcarová

Název práce: Pro-čtenářské klima v rodině a jeho vliv na čtení českých žáků prvních tříd

Autor posudku: Aleš Vomáčka

Návrh klasifikace práce: *velmi dobře*

Základní charakteristika práce.

Práce se zabývá vztahem mezi rodinným čtenářským prostředím (*Home Literacy Environment*, dále HLE) a čtenářskými dovednostmi dětí prvních tříd základních škol v České republice. Autorská rozlišuje pasivní a aktivní rodinné čtenářské prostředí a zkoumá vztah těchto konstruktů s čtenářskou gramotností a sociálním zázemím rodiny.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Práce má jasně formulované výzkumné otázky i záměr. Závěry jsou adekvátní.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Postup řešení je jasně popsán a víceméně adekvátní.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Teoretická i empirická část práce jsou dobře vyvážené a dobře na sebe navazují.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Teoretická část práce je srozumitelná a má jasnou strukturu. V empirické části už text začíná být chaotičtější, stále ale pochopitelný (viz níže).

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Celkově hodnotím teoretickou část práce velmi kladně. Dobře poskytuje kontext pro autorčinu analýzu a většina nepůsobí nadbytečně. Jediné, čím si nejsem jistý, je prostor věnovaný vlivu mateřských školek a knihoven, kterým se autorka nikde jinde nevěnuje. Naopak velmi oceňuji zasazení práce do kontextu českých výzkumů na toto téma.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Empirická část práce je oproti teoretické části problematičtější. Za největší problém považuji, že autorka tak nějak nedokončila test dvou ze svých šesti hypotéz. Konkrétně se jedná o hypotézy *H1: Formální a neformální složky HLE působí na čtení u dětí odlišně* a *H4: Čtenářské aktivity v domácnosti (aktivní HLE) mají silnější vliv na intenzitu čtení u dětí než pasivní HLE*. Obě tyto hypotézy se týkají rozdílu v síle vztahu mezi dvěma páry proměnných. Očekával bych tedy, že u obou hypotéz bude autorka postupovat ve dvou krocích – nejdříve vypočítá sílu vztahů obou párů proměnných a poté formálně otestuje, jestli je rozdíl v síle obou vztahů odlišný. Autorka ovšem udělala pouze první krok, formální test rozdílu už nepřišel. Namísto toho rovnou skočila k (ne)zamítnutí hypotéz. U *H4* je navíc problém, že hypotéza mluví o obecném aktivním HLE, v analýze ale autorka aktivní HLE rozkládá na formální a neformální – pro test hypotézy by tedy asi bylo nejlepší obě dimenze spojit.

Formálně problematické je, že autorka má tendenci ztrácet nit a „uskakovat“ ke komentování irelevantních informací. Například na straně 29, kde by se měla naplno věnovat testování hypotéz, autorka opakovaně komentuje míru predikovaného rozptylu a sílu vztahu mezi čtenářskými dovednostmi dětí a kontrolními proměnnými jako je pohlaví nebo vzdělání rodičů – ani jedno ovšem není v danou chvíli relevantní. O stranu dříve se vyskytuje irelevantní komentář o Schwarz Bayesian kritériu. Kapitola *Výsledky* začíná konstatováním, že se ještě nemůžeme podívat na výsledky, protože přišel čas na bivariační analýzu kontrolních proměnných. Dále, kapitola 2.1.1 je zbytečně plná mechanického popisu jednotlivých buněk několika kontingenčních proměnných, přičemž by se stačila krátká sumarizace. Je také obtížné sledovat, kde končí test jedné hypotézy a začíná test druhé. Celkově se mi empirická část četla velmi obtížně, což mě mrzí o to víc, že teoretická část byla velmi dobře srozumitelná.

Kromě výše zmíněného se objevili také další, již méně podstatné záležitosti:

- Popis lineární regrese na straně 23 není úplně šťastný. Cílem autorčiny práce není maximalizovat vysvětlený rozptyl, jak nám tu tvrdí, ale popis (kauzálních) vztahů mezi proměnnými. S tím souvisí i fakt, že deskriptivní modely se nesnaží o maximalizaci predikovaného rozptylu, to se týká modelů prediktivních. Lineární regrese nezohledňuje pouze linearitu vztahů. Pojem multikolinearita znamená přesný opak toho, co si autorka myslí (tedy přítomnost korelací mezi prediktory). Homoskedasticita se netýká rozptylu proměnných, ale chyb/reziduí. Proč autorka používá zahnížděné modely taky není jasné, všechny hypotézy mohly být testované samostatným modelem (a možná bychom se tak vyhnuli výše popsaným problémům).

- Na straně 24 autorka píše „Pro přehlednější prozkoumání těchto vztahů jsem intervalovou závislou proměnnou transformovala do podoby tercilů“. K čemu? Kategorizací numerických proměnných se jen zvyšuje chyba měření, což vede k systematickému zkreslení

odhadovaných vztahů mezi proměnnými. Pokud autorka chtěla mít závislou proměnnou ve srozumitelnějších jednotkách než z skóry (což je pochopitelné), mohla ji převést na percentily – standardní praxe mimo jiné ve státních maturitách a Scio testech.

Naopak velmi oceňuji bohatou přílohu, která by mohla sloužit jako standard pro ostatní bakalářské práce.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Do diskuze a závěrů práce se přelévají problémy z empirické části popsané výše, primárně týkající se toho, které hypotézy se povedlo a nepovedlo potvrdit/zamítnout. Když to ale pomineme, autorce se podařilo cíle práce naplnit a závěry jsou adekvátní provedené analýze.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

V pořádku.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

V pořádku

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

V pořádku

Další poznámky

-

Celkové hodnocení práce

Pokud by autorka během obhajoby demonstrovala, že je schopná otestovat hypotézy H1 a H4, tedy že ví, jak provést formální test toho, jestli se liší síla vztahu mezi dvěma páry proměnných, dokázal bych si představit, že by práce mohla být hodnocená jako výborná. V tuto chvíli mi ale práce připadá nedokončená a navrhuji proto hodnocení *velmi dobře*.

Otázky a náměty k obhajobě

Jak byste postupovala, pokud byste chtěla otestovat, že vztah mezi *formálním* HLE a čtenářskými dovednostmi dětí je stejně silný, jako vztah mezi *neformálním* HLE a čtenářskými dovednostmi dětí? (formálněji, než že okometricky odhadnu, jestli je jedno číslo vyšší než druhé.)

Datum: 19. 8. 2024

Podpis:

